

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.9.7.
COM(2011) 539 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**az energiaellátás-biztonságról és a nemzetközi együttműködésről – „Uniós
energiapolitika: partnerkapcsolatok fenntartása határainkon túl”**

{SEC(2011) 1022 végleges}
{SEC(2011) 1023 végleges}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az energiaellátás-biztonságról és a nemzetközi együttműködésről – „Unió energiapolitika: partnerkapcsolatok fenntartása határainkon túl”

BEVEZETÉS

A biztonságos, fenntartható és versenyképes energiaellátás alapvető fontosságú az Európai Unió gazdasága, ipara és polgárai szempontjából, és az uniós politikának egyik fő célja. E cél elérése érdekében az Európai Uniónak megfelelő eszközökre van szüksége ahhoz, hogy határain belül intézkedhessen, és érdekeit harmadik országokkal szemben képviselni tudja.

Az Európai Unió külső energiapolitikája nélkülözhetetlen a belső energiapiac teljes körű megvalósításához. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy az energiatermelő, illetve -továbbító harmadik országokkal egy-egy tagállam által fenntartott kétoldalú kapcsolatok inkább a belső piac széttagolódásához vezetnek, mintsem javítják az Európai Unió energiaellátását és versenyképességét. Az uniós szinten fokozatosan bevezetett keretszabályozás jelentős következményekkel jár a partnerországokra nézve, például a hálózati hozzáférés, a biztonság vagy a verseny területén. Mivel az Európai Tanács 2014-re tűzte ki a belső energia- és földgázpiac teljes körű megvalósításának határidejét, haladéktalanul meg kell valósítani ennek külkapcsolati vonatkozásait.

Az energia világméretű üzlet. Az Európa Unió importból fedezi földgázszükségleteinek több mint 60%-át, kőolajszükségleteinek pedig több mint 80%-át. Eközben azzal kell szembesülnie, hogy a fosszilis energiaforrásokért egyre élesebb verseny folyik, melyben a feltörekvő országok és maguk az energiatermelők is részt vesznek. A népesség növekedése és az életszínvonal emelkedése következtében 2030-ra a világ energiaigénye akár 40%-kal megnőhet. Az energiatermelés és -felhasználás veszélyezteti az éghajlati rendszereket, a környezetet és az emberi egészséget. Az energia iránti növekvő kereslet felhajtja a világpiaci árakat, ami sokakat energiaszegénységbe taszíthat, és tönkretehet olyan országokat, ahol általános a fosszilis tüzelőanyagok támogatása.

Ebben a bonyolult helyzetben az Európai Uniónak határozott, célirányos és kiegyensúlyozott álláspontot kell képviselnie a nemzetközi szintén annak érdekében, hogy biztosítsa saját energiaellátását, ám egyúttal előmozdítsa az energiapiacok szabad és átlátható működését és az energiatermelés és -felhasználás biztonságosabbá és fenntarthatóbbá válását is. Ezenkívül a világ üvegházhatású gázkibocsátásának csökkentésére irányuló uniós és globális célkitűzések eléréséhez is nemzetközi megoldásokra van szükség az energiaágazatban.

A Bizottnak az energiapolitikát érintő külkapcsolatokról szóló legutóbbi közleménye¹ óta átalakult az uniós energiapolitika politikai és jogi kerete. A Lisszaboni Szerződés az uniós energiapolitika számára egyértelmű célkitűzéseket jelöl ki, melyeket az Európa 2020

---

¹ COM(2006) 590 végleges.

stratégia² tovább részletez. Nyilvánvaló, hogy az Európai Unió a külkapcsolati kérdések rendezése nélkül nem tudja teljesíteni e célkitűzéseket.

Az Európai Uniónak sokkal inkább saját piacának erejére kell támaszkodnia, így bővítenie kell az európai energiahálózat kapcsolatait a szomszédos országokkal³, és tágabb szabályozási területet kell kialakítania, amely mindenkinek a javát szolgálja. Ehhez elsősorban és mindenekelőtt arra van szükség, hogy a tagállamok által kötött vagy tervezett államközi megállapodásokról rendszeres információcserére kerüljön sor. Ez az európai megközelítés a közelmúltban többször is helyesnek bizonyult.

A Tanács elismerte, hogy új kezdeményezésekre van szükség, melyekkel kölcsönösen előnyös energiapartnerségek alakíthatók ki a kulcsfontosságú szereplőkkel olyan, közös érdekeket érintő kérdésekben, mint az energiabiztonság, a fenntarthatósági és környezetvédelmi célú beruházások, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák, az energiahatékonyság és a nukleáris biztonság. Ez a közlemény konkrét megoldásokat javasol az import pusztán fizikai biztonságán túlmutató energetikai együttműködésre. A közlemény összhangban áll az Európai Tanács 2008. decemberi ülésén felülvizsgált 2003. decemberi európai biztonsági stratégiával⁴, és annak eredményeire épül.

E partnerségekkel és a globális fórumokon, például a G20-ak találkozásánál való uniós részvétellel a harmadik országok energiapolitikájának fenntarthatóbbá válását is elő kell segíteni, miközben növelni kell a piaci átláthatóságot, mérsékelni kell a piaci ingadozásokat, és csökkenteni kell az energia világpiacának a kínálati sokkokkal és az ellátási zavarokkal szembeni sérülékenységet. Ez a politika hozzá fog járulni ahhoz, hogy az Európai Unió ellenállóbbá váljon az energiát érintő külső eseményekkel szemben.

A fejlődő és a legkevésbé fejlett országokkal fenntartott kapcsolatain keresztül az Európai Unió hasznos szerepet vállalhat a gazdasági fejlődés elősegítésében és a szegénység enyhítésében azáltal, hogy fejlesztési politikájának kiemelt céljául tűzi ki a fenntartható energiát és az ahhoz való hozzáférést. Az Európai Unió kitüntetett helyzetben van a reformintézkedések, az infrastruktúra-fejlesztés és a fenntartható energiapolitika előmozdításához, és ezzel a fejlődés egyik fő kerékkötőjének kiküszöböléséhez.

A tagállamok, az Európai Parlament és az uniós polgárok többször is hangot adtak azon igényüknek, hogy a külső energiapolitika kérdésében az Európai Unió egységesen lépjen fel. Az Európai Unió már bebizonyította, hogy közös erővel olyan eredményekre képes, amelyeket egyetlen tagállam sem tudna önállóan elérni. Ezt az előnyt még jobban ki kell aknázni és következetes megközelítéssé kell alakítani. Haladéktalanul további lépéseket kell tenni az Európai Unió és a tagállamok intézkedéseinek egységbe foglalása érdekében. Ez azért is indokolt volna, mert az energia fontos tényező azokban a politikai és gazdasági kapcsolatokban, amelyeket az Európai Unió egyes harmadik országokkal tart fenn.

Az Energia 2020 stratégia⁵ az uniós energiapolitika külkapcsolati szempontjainak megerősítését a következő évek prioritásai közé sorolta. Ezt a kijelentést idén februárban az

---

² COM(2010) 2020 végleges.

³ Vagyis a tagjelölt országokkal, a nyugat-balkáni potenciális tagjelölt országokkal és az európai szomszédságpolitikába bevont tizenhat szomszédos országgal.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

és http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/reports/104630.pdf

⁵ COM(2010) 639 végleges.

Európai Tanács is nyomatékosan megismételte. Az ebben a dokumentumban közreadott megközelítés ezen elvárásoknak hivatott megfelelni.

Ennek megfelelően a Bizottság a külső energiapolitikának a következő prioritások szerinti továbbfejlesztésére tesz javaslatot:

- az uniós belső energiapiac külkapcsolati vonatkozásainak kialakítása,
- a partnerségek megerősítése a biztonságos, megbízható, fenntartható és versenyképes energiaellátás érdekében,
- a fenntartható energia hozzáférhetőbbé tétele a fejlődő országok számára, valamint
- az uniós politikák eredményesebb előmozdítása az Unió határain kívül.

1. AZ UNIÓS BELSŐ ENERGIAPAC KÜLKAPCSOLATI VETÜLETÉNEK KIALAKÍTÁSA

Az uniós energiapiac működésének feltétele a nagyarányú behozatal, ezért szabad és átlátható piacok meglétét igényli. Ezek hiányában az Európai Unió ki van szolgáltatva a politikák és az energiaárak ingadozásainak. A piac egy részének ellátásbiztonsága az egész piac ellátásbiztonságától függ. A külső energiapolitikában meg kell nyilvánulnia a belső piac összekapcsoltságának és az uniós tagállamok egymásrautaltságának.

1.1. Belső piaci koordináció: az Európai Unió és a tagállamok befolyásának növelése

A tagállamok harmadik országokkal kötött kétoldalú megállapodásai jelentősen befolyásolják az Európai Unió energetikai infrastruktúrájának és energiaellátásának fejlődését. E megállapodásoknak teljes mértékben összhangban kell lenniük az uniós joggal.

Ezért a Bizottság ezzel a közleménnyel egy időben határozatot terjeszt elő a tagállamok és harmadik országok közötti energetikai tárgyú államközi megállapodásokról való információcsere mechanizmusának kialakításáról. A javasolt mechanizmus, amely az Európai Tanács felkérésének⁶ tesz eleget, kiterjeszti és kiegészíti a földgázzal kapcsolatos megállapodásokra már alkalmazandó értesítési eljárást⁷. A mechanizmus strukturált eszközről fog gondoskodni a harmadik felekkel való tárgyalások előtti és utáni uniós szintű információcseréhez.

A Bizottság ezenkívül készen áll arra, hogy a tagállamoknak jogi segítséget nyújtson a belső piaci szabályozást közvetlenül érintő megállapodásokról folytatott tárgyalásaikhoz⁸. Egyes esetekben a Bizottság előzetesen értékelheti, hogy az adott államközi megállapodás, amelyet a felek aláírni készülnek, összeegyeztethető-e az uniós joggal.

---

⁶ Az Európai Tanács 2010. február 4-i következtetései (EUCO 2/11).

⁷ 994/2010/EK rendelet. Az Euratom-Szerződés ezenkívül a tagállamok által kötött ilyen tárgyú kétoldalú megállapodások előzetes bejelentését és ellenőrzését írja elő. Az európai uniós közüzemek által kötött nukleárisanyag-szállítási kereskedelmi szerződések esetében az Euratom-Szerződés előírja, hogy az Euratom Ellátási Ügynökség részese legyen a szerződésnek és tevékeny szerepet vállaljon a nukleárisanyag-ellátás biztosításában.

⁸ Ahogy ez sikerrel történt például a Nabucco államközi megállapodásról folytatott tárgyalások és a Jamal földgázvezetékéről szóló, Lengyelország és Oroszország közötti tárgyalások alkalmával.

Az Európai Unió belső energiapiacának húzóerejét jobban ki kell használni az uniós hálózatot harmadik országokkal összekapcsoló nagyszabású infrastrukturális projektek előmozdítására, különösen ha azok politikai, kereskedelmi vagy jogi bizonytalanságoktól terhesek. Uniós szintű megközelítéssel ugyanis e kockázatok mérsékelhetők. Az uniós energiapolitika célkitűzései szempontjából nagy horderejű megállapodások esetében, ha a közös uniós fellépés egyértelmű hozzáadott értéket képvisel, szükséges lehet tárgyalási megbízást adni az Európai Uniónak. Az uniós szintű fellépés energiaellátás-biztonsági szempontból előnyös voltát kiválóan szemlélteti a közelmúltban elfogadott határozat⁹, mellyel a Tanács a Bizottságot felhatalmazta, hogy tárgyalásokat folytasson a transzkaspi földgázvezeték-rendszer jogi keretéről szóló, Azerbajdzsánnal és Türkmenisztánnal megkötendő megállapodásról. A jövőben érdemes lehet hasonló megközelítést alkalmazni egy olyan keret kialakítása érdekében, amely jogilag és politikailag kellően megalapozza a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiának a dél-mediterrán térségből történő behozatalát¹⁰.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Mechanizmust kell létrehozni a tagállamok által harmadik országokkal kötött kétoldalú energetikai megállapodásokkal kapcsolatos átláthatóság és információcsere fokozására.
- A harmadik országokkal uniós szintű megállapodások megkötésére kell törekedni, amennyiben ez az Európai Unió alapcélkitűzéseinek eléréséhez – például nagyszabású infrastrukturális projektek előmozdításához – szükséges.

1.2. Hálózati integráció: az ellátási források és útvonalak diverzifikálása

Az Európai Uniónak bővítenie és diverzifikálnia kell az európai hálózat és a szomszédos országok közötti összekapcsolódásokat. „Energiainfrastruktúra-prioritások 2020-ig és azt követően” című közleményében¹¹ a Bizottság felvázolta a harmadik országokkal való legfontosabb összekapcsolódások figyelembevételével kialakítandó integrált energiahálózat iránymutató tervét.

Az uniós földgáztermelés visszaesése és a földgázellátás biztonságával kapcsolatos aggályok új földgáz-importvezetékek és egyéb infrastruktúrák, például LNG-terminálok létesítésére ösztönöznek. Az Európai Unió egyik kiemelt infrastrukturális célkitűzése a Déli Gázfolyosó megnyitása, amely 2020-ra az Európai Unió becsült földgázszükségleteinek mintegy 10–20%-át kielégítő ellátási útvonal lesz.

Az Európai Uniónak meg kell mutatnia, hogy a Kaszpi-tenger és a Közel-Kelet térségével készen áll hosszú távú kapcsolatot kialakítani mind politikai, mind gazdasági értelemben. Ezenkívül a fontosabb földgáztermelő országokat – például Azerbajdzsánt, Türkmenisztánt, Irakot és más, különösen közép-ázsiai országokat – segítenie kell energiaágazatuk hatékony és fenntartható fejlesztésében, valamint a kapcsolódó uniós viszonylatú kereskedelmi és beruházási mintáik kialakításában.

⁹ Végső jóváhagyásra vár.

¹⁰ Lásd még az 1.3. szakaszt.

¹¹ COM(2010) 677 végleges.

A Déli Gázfolyosó részeként a transzkaspi földgázszállításról és infrastruktúráról szóló, Azerbajdzsánnal és Türkmenisztánnal megkötendő javasolt megállapodásnak lehetőséget kell teremtenie a türkmén földgáznak a Kaszpi-tengeren való keresztülszállításához szükséges fizikai infrastruktúra kiépítésére.

Az Európai Unió szükségleteit fedező földgáz mintegy 20%-a Ukrajnán át érkezik. Az Európai Uniónak támogatnia kell az Ukrajna földgázszállító rendszerének helyreállításáért tett erőfeszítéseket és ezzel párhuzamosan a jogi keretszabályozás átláthatóbbá tételét. Arra kell törekednie, hogy Ukrajna mihamarabb az Energiaközösség részesévé váljon.

Az Európai Uniónak továbbá a Keleti Gázfolyosón keresztüli földgázellátás stabilitása és folyamatossága érdekében azon kell munkálkodnia, hogy Oroszországgal és Ukrajnával háromoldalú politikai és közigazgatási szintű együttműködést alakítson ki.

A Földközi-tenger térsége egyre fontosabb az Európai Unió energiaellátása szempontjából, akár a fosszilis tüzelőanyagokat, akár a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiában rejlő lehetőségeket tekintjük. Ezért az Európai Uniónak tevékenyebben részt kellene vennie e térség energetikai infrastruktúra-fejlesztésének előmozdításában.

A kőolajágazatot illetően kiemelt prioritás, hogy megvalósuljon az Eurázsiai Kőolajszállítási Folyosó, amely a kaszpi-tengeri nyersolajhoz közvetlen hozzáférést nyújtana. Az Oroszországgal folytatott energiaügyi párbeszéd keretében foglalkozni kell a Druzsba kőolajvezetéken keresztüli nyersolaj-ellátás megbízhatóságának kérdésével.

Fő nyomomonkövetési intézkedések:

- Folytatni kell az „Energiainfrastruktúra-prioritások 2020-ig és azt követően” című bizottsági közleményben kijelölt fő infrastrukturális projektek megvalósítását.
- Diverzifikálni kell a földgáz- és kőolaj-ellátási forrásokat és útvonalakat, többek között a Déli Gázfolyosó haladéktalan megnyitása révén.
- Elő kell mozdítani a keleten meglévő kőolaj- és földgáz-infrastruktúra életképességét és működésének folytonosságát, és támogatni kell Ukrajna földgázszállítási infrastruktúrájának 2020-ig esedékes helyreállítását.
- Háromoldalú politikai és közigazgatási szintű együttműködést kell kialakítani Oroszországgal és Ukrajnával a Keleti Gázfolyosón keresztüli földgázellátás stabilitása és folyamatossága érdekében.
- Elő kell mozdítani a dél-mediterrán országokkal való együttműködést a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos projektek, és különösen a földközi-tengeri napenergia-terv keretében: erre alkalmat adnak a 2011–2012-ben induló kísérleti naperómű-projektek.

1.3. A szomszédos országokkal való piaci integrálódás kérdésének átfogó, egyszersmind differenciált megközelítése

A Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője annak híve, hogy fokozni kell a piaci integrálódás és az energiabiztonság növelése érdekében az európai

szomszédságpolitika partnerországaival folytatott energetikai együttműködést¹². A cél az, hogy valamennyi szomszédos országot magában foglaló integrált energiapiac jöjjön létre a szabályozási konvergencia elve alapján. Igénybe kell venni az Európai Unió meglévő eszközeit annak előmozdítására, hogy az energiatermelők versenyfeltételei méltányosak legyenek az Európai Unióban és azon kívül. Differenciált megközelítésre lesz azonban szükség olyan, kiegyensúlyozott partnerségek kiépítéséhez, amelyekben megnyilvánul az országok arra való hajlandósága, hogy keretszabályozásukat az Európai Unióéhoz közelítsék, és hogy adott esetben bevezessék a szén-dioxid-árazást mint az energiatermelők közötti egyenlő verseny egyik elemét¹³.

Az Európai Gazdasági Térség (EGT) országai – köztük Norvégia – már most részei az uniós belső piacnak. Ugyanígy ki kell alakítani a Svájccal való együttműködést. Prioritásként kell kezelni a villamosenergia-piac teljes integrálása érdekében megkötendő megállapodásról folyó tárgyalásokat, és meg kell fontolni e tárgyalások hatókörének például a megújuló energiaforrásokra vagy a földgázra való kiterjesztését.

Azok az Európai Unióval szomszédos országok, amelyek az európai energiarendszerbe be kívánnak kapcsolódni, nagyrészt az Energiaközösségről szóló szerződést tekintik viszonyítási pontjuknak. A Moldovai Köztársaság és Ukrajna közelmúltbeli csatlakozása azt mutatja, hogy az Energiaközösség alkalmas lehet az uniós piac összekapcsolására a szomszédos kilenc országgal. Rendelkezéseinek hatályát fokozatosan bővíteni kell, végrehajtását és betartását eredményesebbé kell tenni, az érintett piacok reformjához pedig konkrét segítséget kell nyújtani¹⁴. Az Energiaközösség bővítése olyan országok kapcsán merülhet fel, amelyek az Európai Unióval szabadkereskedelmi megállapodást kötöttek vagy terveznek kötni, és a vonatkozó uniós szabályozás végrehajtására egyszerre mutatnak hajlandóságot és képességet.

Törökország hamarosan összekapcsolódik az uniós villamosenergia-hálózattal, és az Európai Unió szempontjából fontos földgázszállítási csomóponttá és tranzitországgá válhat. A Törökországnak az Energiaközösségről szóló szerződéshez való csatlakozásáról folyó tárgyalások előrehaladása és az energiaügynek a csatlakozási tárgyalások napirendjére tűzésében való előrelépés elősegítené az együttműködés elmélyítését és a Törökországon keresztüli földgázszállítás szilárd keretbe foglalását.

Ezzel párhuzamosan továbbra is a bakui kezdeményezésnek és Keleti Partnerség Energiabiztonsági Platformnak kell az Európai Unió és keleti szomszédai közötti regionális energiaügyi párbeszéd kulcsfontosságú keretét szolgálnia, melyhez az Európai Unió INOGATE programja¹⁵ is támogatást nyújt.

A dél-mediterrán térség energiaügyi helyzete kapcsán különösen ambiciózus fellépésre van szükség. A térség energiaszükséglete 2020-ig várhatóan a jelenleginek a kétszeresére fog emelkedni. A tiszta és hatékony energia, illetve az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák területét érintő beruházások serkentéséhez égető szükség van piaci reformokra. Első lépésként az Európai Unió kész részt venni egy olyan, az Európai Unió és a dél-

---

¹² Közös közlemény: „Az átalakuló szomszédság új megközelítése”, COM(2011) 303.

¹³ Az Energiaszabályozók Együttműködési Ügynökségében (ACER) és az Átviteli-, illetve a Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózatában (ENTSO) való részvételnek a harmadik országokra irányadó részletes szabályai feltételül szabják a vonatkozó uniós szabályozás alkalmazását.

¹⁴ COM(2011) 105 végleges.

¹⁵ Az INOGATE program az Európai Unió és Kelet-Európa, a Kaukázus, illetve Közép-Ázsia közötti energiapolitikai együttműködést támogatja.

mediterrán térség közötti energiaügyi partnerség kialakításában, amely főként a megújuló energiaforrások fejlesztésére összpontosít¹⁶. A térségbeli partnerországokkal, köztük Marokkóval és Algériával lebonyolított ígéretes tájékoztató megbeszélések azt mutatják, hogy a kezdeményezés érdeklődést vált ki és alapos vizsgálatot érdemel.

Célszerű, hogy a Bizottság – miként a tagállamok is – valamennyi szomszédos ország viszonylatában ösztönözze az ipar kezdeményezésére megvalósuló közös projekteket a közös érdekű kulcsfontosságú ágazatokban: megújuló energiaforrások, energiahatékonyság és keresletoldali gazdálkodás, különös figyelemmel a kutatásra és az innovációra, növekedés és munkahelyteremtés. Ennek támogatására a Bizottság megfontolhatja a megújuló energiaforrásokra vonatkozó irányelv¹⁷ értelmében az Energiaközösség tagországaival és más harmadik országokkal közösen végrehajtott projektekre irányadó feltételek javítását, amennyiben ez nem ássa alá a megújuló energia uniós fejlesztésére vonatkozó célkitűzések addicionalitását és ambíciósintjét. A Bizottság továbbra is ösztönözni fogja a szomszédos országok részvételét olyan uniós kezdeményezésekben, mint az „Intelligens városok és községek” és a Polgármesterek Szövetsége. Az Európai Uniónak továbbá célszerű megfontolnia, hogy átfogó kétoldalú partnerséget ajánljon fel azon országoknak, amelyek érdeklődést mutatnak a további integrálódás iránt.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Sikeresen le kell zárni a Svájccal folytatott tárgyalásokat, összhangban az elfogadott tárgyalási irányelvekkel, amelyek az energiapiacok teljes integrálását tűzik ki célul.
- Fokozni kell az energiaügyi együttműködést az uniós csatlakozás folyamatában lévő országokkal.
- El kell mélyíteni az Energiaközösségről szóló szerződést, érvényességét meg kell hosszabbítani 2016-on túlra, és a tényleges végrehajtására kell helyezni a hangsúlyt.
- A partnerországoknak olyan, az Európai Unió és a dél-mediterrán térség közötti energiaügyi partnerséget kell ajánlani, amely kezdetben ezen országok megújulóenergiapiacának 2020-ig esedékes fejlesztésére összpontosít.
- Arra kell ösztönözni a harmadik országokat, hogy az energiahatékonyság és a megújuló energia területén ambiciózus politikát folytassanak, bevezessék a szén-dioxid-árazást, és az energiaágazatban egyenlő versenyfeltételeket biztosítsanak.

1.4. Az Európai Unió és Oroszország közötti energiaügyi párbeszéd: a partnerségtől az integrációig

Oroszország szerepe egyedülállóan fontos Európa energiapiaca szempontjából. Közös célunknak a két energiapiac közötti konvergencia fokozását kell tekinteni, felismerve annak lehetőségét, hogy az Orosz Föderáció optimalizálja az energiakivitelből szerezhető társadalmi-gazdasági előnyöket, az Európai Unió pedig versenyorientáltabbá tegye energiapiacát.

¹⁶ A Bizottság és a főképviselő „Partnerség a demokráciáért és a közös jólétért a dél-mediterrán térséggel” című, COM(2011) 200 végleges jelű közleményében tett javaslatnak megfelelően.

¹⁷ 2009/28/EK irányelv.

Energiaügyi együttműködésünk új és szilárd jogalapot igényel. Ezért az új EU–Oroszország megállapodásról¹⁸ folytatott tárgyalásokon meg kell vitatni olyan döntő fontosságú kérdéseket, mint az energiaforrásokhoz, a hálózatokhoz és a kiviteli piacokhoz való hozzáférés, a beruházások védelme, a kölcsönösség, a válságmegelőzés és az együttműködés, az egyenlő versenyfeltételek, valamint az energiaforrások árképzése. A nukleáris kérdéseket illetően jogbiztonságra is szükség van: erről az előkészítés alatt álló Euratom–Oroszország nukleáris együttműködési megállapodás lesz hivatott gondoskodni. A balti térséget illetően – tekintettel arra, hogy a balti országok hálózatait összhangba kell hozni az uniós villamosenergia-rendszerrel – az Európai Uniónak arra kell törekednie, hogy a térség villamosenergia-hálózatának kezelésére irányadó szabályokról műszaki megállapodás jöjjön létre az Európai Unió, Oroszország és Fehéroroszország között.

Az Európai Unió és Oroszország közötti energiaügyi párbeszéd fokozott együttműködést igényel a tagállamok és a Bizottság között. A párbeszéd a közelmúltban erőteljesebbé vált azáltal, hogy a felek megállapodást írtak alá egy kínálati vagy keresleti szükséghelyzet esetén jobb együttműködést lehetővé tevő korai előrejelzési rendszerről, létrehozták az EU–Oroszország földgázügyi tanácsadó testületet, továbbá intenzív megbeszéléseket folytattak a jövő infrastruktúra-fejlesztéseiről, beleértve azok jogi keretét is.

Ezen erőfeszítésekre alapozva közös EU–Oroszország energia-útiterv készül, amely ki fogja jelölni a hosszú távú együttműködési lehetőségeket. Ezek a tevékenységek elő fogják segíteni a piaci reformokat és azt, hogy az uniós energetikai vállalkozások jobb beruházási légkörrel találkozzanak az Orosz Föderációban. E tevékenységek jóvoltából továbbá összehangoltabban lehet majd tárgyalni a több uniós tagállam vagy harmadik ország részvételével megvalósuló nagyszabású infrastruktúra-projektekéről. Fokozni kell a nukleáris biztonságról folytatott párbeszédet, és – az EU–Oroszország modernizációs partnerséggel¹⁹ összhangban – bővíteni kell a kutatással és fejlesztéssel, az energiahatékonysággal és a fenntartható energiatechnológiákkal kapcsolatos együttműködést.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Kiemelt célként fokozni kell az új megállapodás energetikai vetületeiről folytatott tárgyalásokat.
- Az EU–Oroszország modernizációs partnerséget fel kell élénkíteni konkrét, a tiszta és hatékony energiatechnológiákat, a kutatást és fejlesztést érintő közös projektekkel.
- Oroszországgal közös uniós energia-útiterv végrehajtására kell vállalkozni 2050-ig.
- A balti térség villamosenergia-hálózatának kezelésére irányadó műszaki szabályokról műszaki megállapodást kell létrehozni az Európai Unió, Oroszország és Fehéroroszország között.

¹⁸ Az új EU–Oroszország megállapodás az együttműködés átfogó keretét hivatott szolgálni, és az 1997 óta hatályos EU–Oroszország partnerségi és együttműködési megállapodást váltja fel.

¹⁹ Mely a 2010. június 1-jei EU–Oroszország csúcstalálkozón vette kezdetét.

2. A PARTNERSÉGEK MEGERŐSÍTÉSE A BIZTONSÁGOS, MEGBÍZHATÓ, FENNTARTHATÓ ÉS VERSENYKÉPES ENERGIAELLÁTÁS ÉRDEKÉBEN

Jelentős energiafogyasztóként, energiaiimportőrként és energetikai technológiaszolgáltatóként az Európai Uniót érdekeiben érinti partnerei energiapolitikájának alakulása világszerte. Az Európai Uniónak stratégiai érdeke, hogy kulcsfontosságú energiabeszállítóival és lehetséges új beszállítóival, valamint az energiafogyasztó országokkal – beleértve a gazdaságilag feltörekvő országokat is – stabil és hosszú távú partnerséget alakítson ki.

Az Európai Unióban a piaci átláthatóság és a piacsabályozás a világon az egyik legszínvonalasabb, és a nukleáris biztonság, valamint a kőolajjal és a földgázzal kapcsolatos biztonsági előírások is igen magas színvonalon állnak. A nemzetközi együttműködés révén az Európai Unió más országoknak is segíthet előírásaik színvonalának emelésében.

2.1. Partnerségek energiabeszállítókkal

Az Európai Uniónak olyan partnerségeket kell kialakítania kulcsfontosságú beszállítóival, amelyek kölcsönösen előnyösek, és amelyekben kifejeződik az egymásrautaltság. E partnerségek keretében – megfelelő együttműködési eszközök és megállapodások alkalmazásával – számos kérdést rendezni kell, beleértve a szabályozási együttműködést, az energiabiztonságot és -védelmet, a kutatást és fejlesztést, az energiahatékonyságot, a piacra jutást és a beruházások védelmét is. A partnerségeknek ki kell terjedniük a rendelkezésre álló erőforrások hatékony kiaknázására, valamint a hosszú távú energiakínálati és -keresleti kilátások közös felmérésére is.

A kérdés átfogó megközelítése azt jelenti, hogy nemcsak Oroszországgal, hanem más szénhidrogén-termelő országokkal is együttműködés zajlik²⁰:

- Az Európai Unió és Norvégia között régóta fennálló miniszteri szintű energiaügyi párbeszéd már most a tágran értelmezett energiapolitikák összehangolására irányul. Norvégia az Európai Gazdasági Térségen keresztül kapcsolódik az Európai Unióhoz, és annak igen fontos partnere számos olyan területen, amely a széles értelemben vett energiapolitikával és az ellátásbiztonsággal kapcsolatos. Ez a partnerség tovább mélyíthető és bővíthető.
- Az Uniónak ugyanígy Algériával is érdeke kiterjesztenie és magasabb szintre emelnie az együttműködést. Mindkét fél mihamarabb végezni szeretne az energiaügyi egyetértési megállapodáshoz kapcsolódó feladatokkal, megnyitva ezzel az utat a földgáz- és kőolaj-kereskedelem kérdéskörén túlmutató kétoldalú energetikai együttműködés fellendítése előtt, különös tekintettel a megújulóenergia-fejlesztést és -kereskedelmet érintő együttműködésre.
- A kétoldalú együttműködésnek a kőolaj-ágazatnál tágabb területre való kiterjesztése szempontjából hasonlóan ígéretes az Európai Unió és Szaúd-Arábia közötti energetikai partnerség.

---

²⁰ Az Európai Unió földgázimportjának 85%-a, nyersolajimportjának pedig közel 50%-a Oroszországból, Norvégiából és Algériából származik. Az OPEC-országok az uniós nyersolaj-importnak mintegy 36%-át adják.

- A Kadhafi-rezsim bukása nyomán az Európai Unió készen áll arra, hogy az észak-afrikai országoknak felkínált, átfogó energiapartnerségek kiépítésére irányuló ajánlatát kiterjessze Líbiára. Az Európai Unió és Líbia közötti leendő együttműködés a kérdések széles körét magában foglalhatja – beleértve a megújuló energiát, a villamosenergia-gazdálkodást és az energiapiac irányítását is –, és azt a célt szolgálná, hogy Líbia teljes mértékben integrálódjék a regionális és az EU-mediterrán energetikai együttműködés struktúráiba. Az Európai Unió továbbá támogatni fogja azokat az erőfeszítéseket, amelyekkel az európai vállalkozások segítenek az ország kőolaj- és földgázexport-képességét helyreállítani.

Az Európai Unió az OPEC-kel és annak legtöbb tagjával is jól működő energetikai együttműködésben áll. E hagyományos energiabeszállítókon kívül a Kaszpi-tenger, Közép-Ázsia és a Perzsa-öböl térsége is érdemi lehetőségeket kínál az Unió forrásdiverzifikációs politikája szempontjából, és ugyanez elmondható az Északi-sarkvidék, Irak, Brazília, Venezuela, Kanada és Nigéria, továbbá más afrikai energiatermelő országok kapcsán is.

Ugyanígy törekvéseink középpontjába kell állítani a felelősségteljes energiaügyi kormányzást – tekintettel a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezés²¹ alapelveire is –, a fosszilis tüzelőanyagok pazarló fogyasztására ösztönző célszerűtlen támogatások fokozatos felszámolását, valamint a fenntartható termelési eljárások előmozdítását – például a fáklyázás visszaszorítását – is.

A cseppfolyósított földgáz (LNG) részesedése jelentős az Európai Unió energiaellátásán belül, hatása pedig döntő a földgáz világpiacára, ezért a világpiac átláthatóbbá és rugalmasabbá tétele érdekében együtt kell működni a legfontosabb beszállítókkal, köztük Katarral, Ausztráliával és Trinidad és Tobagóval, valamint a jövő legnagyobb fogyasztóival, így például Japánnal, Kínával és Indiával.

Mivel az Európai Unió célul tűzte ki, hogy szén-dioxid-kibocsátása csekély legyen, újfajta partnerségekre van szükség, amelyek alkalmasak a megújuló energiával való ellátás biztosítására. A bioüzemanyag-termelő és -fogyasztó országokkal, például Brazíliával, az Egyesült Államokkal és egyéb afrikai és ázsiai termelő országokkal kialakítandó partnerségeknek a bioüzemanyagokra vonatkozó fenntarthatósági követelmények érvényre juttatását kell szolgálniuk, és a cseppfolyós bioüzemanyagokkal kapcsolatos partnerségek révén támogatni kell az energiahatékonysági intézkedések bevezetését.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- El kell mélyíteni a legfontosabb energiabeszállítókkal folytatott párbeszédet. A feltörekvő energiatermelő országokkal megnyitott új párbeszédet ki kell terjeszteni például a megújuló energia és a cseppfolyósított földgáz kérdéskörére is.
- Valamennyi párbeszéd keretében nagyobb súlyt kell fektetni a felelősségteljes energiaügyi kormányzásra és beruházásra, az energetikai fenntarthatóságra és az energiahatékonyságra.

²¹ A nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezés a kőolajból, a földgázból és a bányászathoz tartozó vállalati kifizetések és kormányzati bevételek ellenőrzése és teljes nyilvánosságra hozatala révén segíti elő az erőforrásokban gazdag országok közigazgatásának javítását.

2.2. Partnerségek iparosodott és gazdaságilag gyorsan fejlődő országokkal

Az Európai Unió által más jelentős energiafogyasztó – iparosodott és gazdaságilag feltörekvő – országokkal folytatott párbeszédnek átlátható és kiszámítható globális energiapiacok létrehozására, az energiahatékonyság és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású energia előmozdítására, valamint a technológiai kutatásban és az innovációs törekvésekben való előrehaladásra kell összpontosulnia. A közös munka szempontjából különösen lényeges a nemzetközi szabványok, a termékcímkézés (például az EU Energy Star kezdeményezés²²) és a tanúsítás kérdése, tekintettel e tényezők jelentős szerepére az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák értékesítésének, piacra jutásának, elterjedésének és elérhetőségének ösztönzésében. Az energiafogyasztó országokkal folytatott ilyenfajta együttműködésre jó példa a Kínával, Oroszországgal és az Egyesült Államokkal már kialakított konstruktív párbeszéd.

Olyan nagyszabású nemzetközi projektekkel, mint amilyen az ITER, jelentős hatás érhető el a technológiai együttműködésben. Az Európai Ipari Kezdeményezések és az európai stratégiai energiatechnológiai terv²³ olyan léptékű és hatókörű, amely alkalmat ad a nemzetközi együttműködésre. A legjobb gyakorlatok megosztása és az érintett technológiák elterjedésének előmozdítása érdekében célszerű, hogy az uniós tevékenységek – például az európai szén-dioxid-leválasztási és -tárolási demonstrációs projekthálózat – a megfelelő globális kezdeményezésekhez kapcsolódva valósuljanak meg. Ahhoz, hogy Európa megőrizhesse az energetikai kutatásban és fejlesztésben kivívott rangját, a partnereinkkel folytatott technológiai együttműködést a kölcsönösségnek kell jellemeznie, különösen a kutatási és fejlesztési programokhoz való hozzáférést, valamint a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok egyenlő elbírálását és védelmét illetően.

Az energiafogyasztó országokkal folytatott együttműködésnek igazodnia kell az újonnan felmerülő kihívásokhoz is. Így például a megújuló energia és a villamos energia tárolása, valamint az egyéb fejlett energetikai alkalmazások sokféle nyersanyag meglétét igénylik, beleértve olyan ritkaföldfémeket is, amelyek beszerzése jelenleg döntő fontosságú. Amellett, hogy biztosítani kell e nyersanyagok rendelkezésre állását és hozzáférhetőségét, kutatásokat is végezni kell olyan anyagok kifejlesztése érdekében, amelyekkel kiváltható vagy csökkenthető az ellátásbiztonság, a toxicitás és a környezetterhelés szempontjából újabb bizonytalansági tényezőt jelentő anyagok használata. E törekvéseket előrevinné, ha az Európai Unió összehangoltan lépne fel a technológia más élvásaival, köztük az Egyesült Államokkal és Japánnal.

Az iparosodott országok körén belül az EU–USA párbeszéd, és különösen a 2009-ben megalakult EU–USA Energiaügyi Tanács fontos szerepet játszik az Európai Unió energiapolitikájában. A korábbi tapasztalatok alapján a párbeszédnek még inkább a globális energiapiacok stabilitására, megbízhatóságára és átláthatóságára, a szabályozási rendszerek és a kutatási programok összehangolására és ilyen módon a tiszta és hatékony energetikai technológiák elterjedésének felgyorsítására, továbbá közös szabványok kialakítására kell összpontosulnia. Ahhoz, hogy ez az együttműködés minél gyümölcsözőbb legyen, mindkét félnek teljes mértékben igénybe kell vennie és fokoznia kell a meglévő keretek között – például a Transzatlanti Gazdasági Tanács e-mobilitás-fejlesztési tevékenységei vagy az EU–

---

²² www.eu-energystar.org
²³ COM(2007) 723.

USA Energiaügyi Tanácsnak az intelligens energiahálózatok és az energiatárolás előmozdítását célzó törekvései keretében – zajló együttműködést.

Az Európai Unió külkapcsolati erőfeszítéseinek kellően tükrözniük kell az ázsiai országok, köztük Japán szerepének fontosságát. Célszerű, hogy az Európai Unió és Japán felélénkítse az energiával kapcsolatos védelmi, fenntarthatósági és biztonsági célkitűzések teljesítését szolgáló közös tevékenységeit. Az Európai Unió által Japánnal közösen tett erőfeszítéseknek az energiatechnológiákkal kapcsolatos kutatásra és innovációra, nemzetközi szabványok rögzítésére, az intelligens energiahálózatokra és a nukleáris biztonságra kell összpontosulniuk.

Kína már most a világ legnagyobb energiafogyasztója. A világ energiakeresletének a következő huszonöt évben várható növekedése felerészben Kínának és Indiának lesz betudható²⁴, vagyis az energiapiacok egyensúlya gyorsan változik. Az ebből eredő kihívások kezeléséhez erőteljes válasza van szükség az Európai Unió részéről.

Az elmúlt években sikerült az Európai Unió és Kína között párbeszédet kialakítani. Európának és Kínának egyaránt kifejezetten érdekében áll, hogy fokozódjék az energetikai hatékonyság és fenntarthatóság Kínában, és hogy az uniós vállalkozásokra nézve egyenlő versenyfeltételek érvényesüljenek. Az együttműködés a jövőben ki fog terjedni az energiahatékonyság, a megújuló energia, a tiszta szén, a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, az intelligens energiahálózatok, a magfűzés kutatás és a nukleáris biztonság területére, figyelembe véve Kína urbanizálódásának gyorsaságát is.

A feltörekvő országokban soha nem látott ütemben nő az energia iránti kereslet. Olyan országokkal, mint India vagy Brazília, az Európai Uniónak közös érdekű tevékenységeket kell kialakítania, például az energiapolitikai és szabályozási kérdéseket, a szabványosítást, valamint a technológiai kutatást és innovációt illetően, beleértve a megújuló energia, a fenntartható bioüzemanyagok, a tiszta szén, az energiahatékonyság, az intelligens energiahálózatok és a magfűzés területét is.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Az Egyesült Államokat, Japánt és további iparosodott partnerországokat fel kell kérni arra, hogy az Európai Unióval közösen erőfeszítéseket tegyenek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákat és az energiahatékonyságot érintő ambiciózus politikák mihamarabbi kidolgozása érdekében, a szabályozási együttműködés, a közös kutatási és fejlesztési projektek, a kutatói mobilitás, valamint a kritikus és a kialakulóban lévő technológiákhoz szükséges anyagok és szabványok teljesítményének közös munkával való javítása révén is, mint ahogy erre az Egyesült Államokkal közösen, az EU–USA Energiaügyi Tanács keretében már eddig is sor került.
- A technológiai, kutatási és ipari együttműködés támogatására hosszú távú alacsony szén-dioxid-kibocsátási energia-úttervet kell kidolgozni olyan kulcsfontosságú partnerekkel, mint az Egyesült Államok és Japán.
- Japán és az Egyesült Államok bevonásával háromoldalú kezdeményezést kell indítványozni az energetikai alkalmazások szempontjából döntő fontosságú anyagok kutatására, különös tekintettel a jelentős technológiai kihívást jelentő területekre, például a

²⁴ Nemzetközi Energiaügynökség, World Energy Outlook 2010.

ritkaföldfémek helyettesítésére.

- Az „Innovatív Unió” kezdeményezésben²⁵ előírányzott, energiával kapcsolatos uniós tudományos és technológiai együttműködésben fokozottabban érvényre kell juttatni a kölcsönösség elvét; bővíteni kell az együttműködést az Egyesült Államok nemzeti energetikai laboratóriumai és az uniós laboratóriumok – köztük a Bizottság Közös Kutatóközpontja – között.
- Az Európai Uniót és a tagállamokat fel kell készíteni az alacsony szén-dioxid-kibocsátású energia és a keresletgazdálkodás területét érintő politikák és technológiák előmozdítása céljából Kínával, Indiával, Brazíliával és Dél-Afrikával kialakítandó közös megközelítésekre, továbbá a meglévő kétoldalú párbeszédet ki kell bővíteni a fenntartható korszerűsítés lehetőségeire és az energiabiztonság szempontjaira.

2.3. A kereskedelem és a beruházások stabil és kiszámítható kerete

Az Európai Uniónak a kétoldalú megállapodásokban és a többoldalú jogi keretekben ezután is ragaszkodnia kell a kereskedelemre és a beruházásokra irányadó kulcsfontosságú alapelvekhez, köztük a megkülönböztetésmentesség és a piacra jutás elvéhez, továbbá ahhoz, hogy ezek érvényre jutását hathatós vitarendezési eljárások biztosítsák. E szabályokról az egyes országok vagy országcsoportok sajátos energetikai kapcsolataihoz és érdekeihez igazodva kell tárgyalni.

Ezeket az alapelveket ki kell egészíteni az érintett országok energetikai erőforrásaihoz és hálózataihoz való kölcsönös és egyenértékű hozzáférésre irányadó szabályokkal, a beruházások védelmével, valamint az árképzési politikák, a fenntarthatósági kritériumok és a válságmegelőzési mechanizmusok konvergenciájával.

Jelentős erőfeszítések történnek az Európai Unió kereskedelmi és beruházási megállapodásai – köztük az Energia Charta Egyezmény – kapcsán és a WTO keretében felvetődő energetikai természetű kérdések rendezésére. Haladéktalanul fel kell gyorsítani az Európai Unió által a kulcsfontosságú energiabeszállító és -továbbító országokkal fenntartott energetikai kapcsolatok átfogó és egységes jogi környezetével kapcsolatos munkát. Ez döntő fontosságú az Unióval szomszédos országokhoz való további szabályozási konvergencia szempontjából.

Az Energia Charta folyamat keretében a munkának ismét a Chartában kijelölt fő feladatokra – a kereskedelemre, az árutovábbításra és a beruházások védelmére – kell összpontosulnia. Ahhoz továbbá, hogy az Energia Charta Egyezmény megőrizhesse jelentőségét, szorgalmazni kell tagságának észak-afrikai és távol-keleti országokra való kiterjesztését. Az Európai Unió álláspontja szerint kölcsönös előnyökkel járna, ha Oroszország teljes értékű szerepet vállalna e többoldalú keretben.

Ezzel párhuzamosan az Európai Uniónak fel kell lépnie a fenntartható energiába történő beruházások egyenlő versenyfeltételei érdekében: ehhez a piacrajutási stratégia²⁶ eszközeivel tennie kell az egyre nagyobb számú kereskedelmi és beruházási akadály ellen. A fejlődő országokban is fontos visszaszorítani és felszámolni az ilyen akadályokat, mert ezáltal megfizethetőbbé válnak a technológiák, és érdekesebb lesz hosszú távon beruházni, feltéve,

²⁵ Az Európa 2020 stratégia egyik kiemelt kezdeményezése.

²⁶ COM(2007) 183 végleges.

hogy a beruházások védelme és az innováció jutalmazása is megfelelő: így megvalósulhat a technológiák átadása és meghonosítása. Az Európai Uniónak ezenkívül tevékenyen részt kell vennie a fenntartható kereskedelemre és a zöldenergia-beruházásokra irányadó globális előírások rögzítésében.

Ipara versenyképességét szem előtt tartva az Európai Uniónak fokozottabban össze kell hangolnia energia- és iparpolitikáját. A Bizottságnak arra kell törekednie, hogy következetesen előmozdítsa és hivatalossá tegye az uniós ipar részvételét a stratégiai partnerekkel folytatott energetikai párbeszédekben.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Az Energia Charta Konferenciát támogatni kell abban, hogy az Energia Charta munkája a kereskedelem, az árutovábbítás és a beruházás alapfeladatköreire összpontosuljon, földrajzi kiterjedése pedig bővüljön.
- Szorgalmazni kell – ilyen célú vállalkozói fórumok létrehozásával is – az ipar részvételét az Európai Unió által stratégiai partnerországokkal folytatott energetikai párbeszédekben.

2.4. A legszínvonalasabb védelmi, biztonsági és környezetvédelmi előírások előmozdítása világszerte

Az Európai Unióban hatályos szigorú nukleáris védelmi és biztonsági szabályozásnak a külkapcsolati stratégiákban is meg kell nyilvánulnia: ez az Európai Unió közvetlen közelében található vagy oda tervezett atomerőművek kapcsán a legsürgetőbb. Meg kell továbbá fontolni olyan intézkedések meghozatalát, amelyek biztosítják és – közös biztonság- és kockázatértékelési kezdeményezések útján – ellenőrizhetővé is teszik, hogy az ilyen atomerőművek megfelelnek a legszínvonalasabb nukleáris biztonsági előírásoknak.

Az Európai Uniót nukleáris anyagokkal ellátó fontosabb országok többségével kötött kétoldalú Euratom-megállapodások jóvoltából az anyagok szállításának és a technológiák átadásának lehetőségét nemzetközi biztosítékok garantálják. A Kanadával, illetve Ausztráliával kötött megállapodások felülvizsgálata, a Dél-Afrikával és az Orosz Föderációval kötendő megállapodásról folyó tárgyalások, valamint a Kínával megkezdődő tárgyalások további haladást fognak eredményezni ezen a területen. Minden nukleáris megállapodás esetében a legszínvonalasabb biztonsági és védelmi előírásokkal való összhangra kell törekedni.

Az Európai Uniónak a többoldalú szervezeteken belül – beleértve a Nemzetközi Atomenergia-ügynökséget is – határozottabb erőfeszítéseket kell tennie azért, hogy világszerte jogilag kötelezővé váljanak a legszínvonalasabb nukleáris biztonsági előírások. E tekintetben alapvető fontosságú a nukleáris biztonságról szóló egyezmény megszilárdítása.

Az Európai Unió az öt érintő energetikai projektek kapcsán a legszínvonalasabb nemzetközi nukleáris biztonsági és környezetvédelmi előírások teljesítését várja el a harmadik országoktól, és különösen azt, hogy azok egységesen és átláthatóan értékeljék e projekteknek az Európai Unióra gyakorolt, országhatárokon áterjedő környezeti hatását.

Az Európai Uniónak hasonlóképpen határozott szándéka, hogy az Európai Uniót olyan térséggé tegye, ahol példamutató eljárások garantálják a tengeri olaj- és földgázipari

tevékenységek biztonságát. A Bizottság már megkezdte azon konkrét javaslatok kidolgozását, amelyek e szándékának uniós és nemzetközi szinten egyaránt nyomatékot adnak. A cél a nemzetközi biztonsági előírások szigorítása, különösen a G20-ak, a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet, az OPEC és a szabályozó hatóságok nemzetközi fóruma keretében.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- A nukleáris biztonsági értékeléseket ki kell terjeszteni az Európai Unióval szomszédos országokra is, továbbá a keretszabályozás és az előírások konvergenciájának előmozdítása érdekében fokozni kell a nukleáris biztonsági együttműködést.
- Az Euratom-megállapodások alkalmazását felül kell vizsgálni, hatályukat pedig adott esetben ki kell terjeszteni a nukleárisüzemanyag-ellátásra, a nukleáris hulladékra, a biztonsági előírásokra, a nukleáris kutatásra és a műszaki együttműködés keretében nyújtott pénzügyi segítségnyújtásra.
- A többoldalú tárgyalások alkalmával – a NAÜ keretében is – szorgalmazni kell, hogy jogilag kötelező nemzetközi nukleáris biztonsági előírások lépjenek életbe.
- Elő kell mozdítani az offshore szabályozók regionális együttműködését szolgáló fórumok létrehozását, felhasználva az északi-tengeri offshore szabályozók fóruma kapcsán szerzett tapasztalatot.
- Az érdeklődő földközi-tengeri partnerek részvételével fórumot kell létrehozni a legszínvonalasabb tengeri kőolaj- és földgázipari biztonsági előírások érvényre juttatására a térségben.
- Az OPEC keretében meg kell vitatni a tengeri kitermelés biztonságának kérdését a szénhidrogén-termelőkkel.

3. A FENNTARTHATÓ ENERGIA HOZZÁFÉRHETŐBBÉ TÉTELE A FEJLŐDŐ ORSZÁGOK SZÁMÁRA

A főként a feltörekvő országokban tapasztalható népesség- és energiakereslet-növekedés energiaár-ingadozásokat, energiabiztonsági aggályokat és egyre több üvegházhatású gázkibocsátást eredményez. Fenntartható energiapolitikával, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és energiahatékony technológiák fokozottabb alkalmazásával, valamint átlátható és megkülönböztetéstől mentes – a megújuló energiára is kiterjedő – beruházási feltételek biztosításával elősegíthető, hogy hozzáférhetőbbé váljon az energia, növekedjék az ellátás biztonsága, és a világ energiapiacain csökkenjenek a feszültségek.

Ma a világon 1,4 milliárd embernek nincs villamosenergia-ellátása – többségük Szubszaharai Afrikában és Dél-Ázsiában él –, és 2,7 milliárd ember a biomassza hagyományos felhasználásával főz. A megbízható villamosenergia-szolgáltatáshoz való hozzáférés csekély lakossági aránya a gazdasági fejlődés egyik legfőbb kerékkötője, a hagyományos fatüzelésű kályhák széles körű használata és a faszén nem fenntartható felhasználása pedig súlyos egészségi problémákat és az erdők kiirtását eredményezi.

Az energia létfontosságú a millenniumi fejlesztési célok eléréséhez, s ezenkívül a szegénység felszámolásának és az inkluzív növekedésnek egyik fő hajtóereje. A korszerű

energiaszolgáltatásokhoz való hozzáférés ennek ellenére továbbra is a fenntartható fejlődés egyik legnagyobb kihívása, ezért a Bizottság fejlesztéspolitikájának középpontjában áll²⁷.

A csekély jövedelmű és a legkevésbé fejlett országok a globális üvegházhatású gáz kibocsátásnak csak kis hányadért felelősek. Afrikában él például a világ lakosságának 15%-a, mégis a világon kibocsátott szén-dioxidnak csupán 4%-a származik erről a földrészről. Ezekben az országokban a szélesebb körű megújulóenergia-használat és a fokozott energiahatékonyság úgy mozdítja elő a gazdaság fenntarthatóbbá válását, hogy eközben a világ legszegényebb polgárainak nem kell alább adniuk gazdasági törekvéseikből. Az afrikai zöld forradalommal helyben teremthetők munkahelyek és új jövedelemszerzési lehetőségek.

A kőolajár-ingadozások erősen befolyásolják a fejlődő országok gazdaságát. A villamos energia megújuló energiaforrásokból való előállítása, az energiakereslet-gazdálkodás, a piac átláthatóbbá tétele és az energiahatékonyság növelése révén mérsékelhető az elkövetkezendő olajárrobbanások hatása. A regionális integráció és villamosenergia-kereskedelem, valamint a tisztességes és hatékony árképzés előmozdításával az Európai Unió segíthet az energiaellátás megbízhatóbbá és megfizethetőbbé tételében, s ezáltal hozzájárulhat az inkluzív és fenntartható növekedéshez.

Afrikában az Európai Uniónak teljes erejével arra kell törekednie, hogy teljesüljenek a közös EU–Afrika energiaügyi partnerségnek a korszerű energiaszolgáltatásokhoz való hozzáférésre, a regionális rendszerösszekötőkre és a megújuló energiára vonatkozó célkitűzései. Az Európai Unió energetikai kezdeményezését²⁸ tovább kell bővíteni és hozzá kell igazítani az olyan globális kihívásokhoz, mint az éghajlatváltozás.

Az Európai Unió fejlesztéspolitikájáról szóló bizottsági zöld könyv²⁹ rámutat arra, hogy a fenntartható energia milyen fontos motorja a fejlődésnek. Az Európai Unió kitüntetett helyzetben van ahhoz, hogy a fejlődő országoknak, és különösen a legkevésbé fejlett országoknak energetikai segítséget nyújtson. További erőfeszítéseket kell tenni azért, hogy az energiaügy a fejlesztési tevékenységek szerves részévé váljon, s eközben elő kell mozdítani, hogy az érintett országokban átfogó energiapolitikák érvényesüljenek, reformintézkedésekre kerüljön sor, kedvező beruházási feltételek uralkodjanak, fejlődjék az infrastruktúra, és érvényre jusson az energiahatékonyság szempontja.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Erőteljesebben kell törekedni arra, hogy teljesüljenek az Európai Unió és Afrika számára 2020-ig kijelölt energetikai célkitűzések, nevezetesen a megbízható és biztonságos energiaellátás, valamint a fenntartható energiaszolgáltatásokhoz való fokozottabb hozzáférés, összhangban az Európai Unió és afrikai miniszterek között 2010 szeptemberében, Bécsben létrejött megállapodással.
- A fejlődő országokban, és különösen Afrikában mozgósítani kell a jogi és a szabályozási keretek reformjára irányuló regionális törekvéseket, olyan piacgazdasági feltételek

²⁷ SEC(2009) 534.

²⁸ Az Európai Uniónak a szegénység csökkentésére és a fenntartható fejlődésre irányuló kezdeményezése a fenntartható fejlődésről 2002-ben tartott johannesburgi világ-csúcstalálkozón jött létre mint az uniós tagállamok energiafejlesztésének összehangolását szolgáló átfogó struktúra.

²⁹ COM(2010) 629 végleges.

kialakítására törekedve, amelyek vonzzák a magánberuházásokat és serkentik a regionális energiakereskedelmet.

- Az uniós fejlesztési segítségnyújtáson belül több erőforrást kell szánni a beruházási projektek ösztönzésére, legyen bár szó a vidéki térségeknek az energiaszolgáltatásokhoz való hozzáférését növelő kis léptékű projektekről, vagy az energetikai versenyképességet és biztonságot fokozó nagyobb léptékű rendszer-összekötési és jelentős energiatermelési projektekről.
- Az energiaügynek valamennyi uniós fejlesztéspolitikai eszközben meg kell jelennie; a támogatási rendszereket és a finanszírozási eszközöket az ágazat kívánalmaihoz kell igazítani, vagyis előnyben kell részesíteni a kapacitásfejlesztést és a technológiaátadást – ez utóbbi kutatás és fejlesztés útján is megvalósulhat –, decentralizált megújulóenergia-termelésre kell ösztönözni, támogatni kell a magánkezdemenyezéseket, és arra kell törekedni, hogy minél nagyobb legyen a helyi hozzáadott érték.
- Elő kell segíteni a legkevésbé fejlett országok éghajlat-finanszírozáshoz jutását, ehhez pedig az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményről folytatandó tárgyalások alkalmával közre kell működni egy olyan, új tiszta fejlesztési mechanizmus meghatározásában, amely jobban igazodik az energiához való hozzáférés és a fenntartható fejlődés kívánalmaihoz.

4. AZ UNIÓS POLITIKÁK EREDMÉNYESEBB ELŐMOZDÍTÁSA AZ UNIÓ HATÁRAIN KÍVÜL

A fenti stratégiák és prioritások érvényre juttatása további lépéseket feltételez annak érdekében, hogy az Európai Unió és a tagállamok kölcsönös érdekeit és prioritásait minél egységesebb uniós fellépés és – pénzügyi tekintetben is – egy irányba ható erőfeszítések szolgálják. Ehhez új rendszerbe kell foglalni az Európai Unió által kulcsfontosságú partnereivel fenntartott energiapartnerségeket.

4.1. Az energiapartnerségek stratégiai megközelítése

Az uniós energiapartnerségek átfogó rendszerét differenciált és rugalmas hatókörrel, valamint az egyes országokhoz, illetve szervezetekhez igazodó eszköztárral kell felruházni.

Az alábbi táblázat szemlélteti, hogy az energetikai együttműködés hatókörét hogyan kell az adott partnerrel fenntartott kapcsolat jellegéhez (piacintegrálási kapcsolat, fogyasztó és beszállító közötti kapcsolat, fogyasztók közötti kapcsolat) igazítani és eszerint differenciálni, továbbá hogy milyen jogi és politikai eszközökhöz kell folyamodni. Figyelembe kell venni azt is, hogy több olyan ország is van, amely egyszerre több kategóriába tartozik, és hogy a kapcsolat természete idővel változhat.

	Szomszédos országokkal/piacintegrációs partnerekkel fenntartott kapcsolatok	Kulcsfontosságú energiabeszállító és -továbbító országokkal fenntartott kapcsolatok	A világ kulcsfontosságú energetikai szereplőivel fenntartott kapcsolatok	Fejlődő országokkal fenntartott kapcsolatok
Hatókör	Az Európai Unió energiapolitikájának körébe tartozó valamennyi kérdés	A közös érdekű kérdések széles köre, például az ellátás-, illetve keresletbiztonság, az ipari együttműködés, kereskedelmi és beruházási kérdések stb.	Olyan, kiemelt fontosságú kérdésekre kell összpontosítani, mint a kutatás és fejlesztés, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák, az energiahatékonysági előírások stb.	Alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó fejlesztési stratégiák, az energiához való hozzáférés, politikai és szabályozási keretek, az energiatermelés és -szállítás előmozdítása, megújuló energia stb.
Eszközök	Az Energiaközösséget létrehozó szerződés	Stratégiai energiaügyi párbeszéd	Eseti energiaügyi együttműködés	Eseti energiaügyi együttműködés
	Az európai szomszédságpolitika eszközei, válságkezelési eszközök és/vagy olyan egyedi partnerségi és együttműködési megállapodások, amelyek az energiaügyre is kiterjednek Energia Charta Egyezmény		A célra alkalmas egyéb eszközök	Az Európai Unió fejlesztéspolitikájának eszköztára és adott esetben válságkezelési eszközök
	Kereskedelmi megállapodások			

Az Európai Unió ennek megfelelően kulcsfontosságú partnereinek mindegyikével párbeszédet indít az energiapartnerségekhez kötődő kölcsönös elvárások és érdekek megvitatására.

4.2. A tagállamok közötti koordináció javítása

A többoldalú energiaügyi szervezetekben máris érezhetők annak előnyei, hogy az Európai Unió és a tagállamok egységesebben közelítenek a kérdéshez. A tagállamok külkapcsolati stratégiáinak jobb koordinálásával azonban ez a hatás tovább fokozható. Ennek érdekében a Bizottság létre fogja hozni a nemzetközi energetikai együttműködés stratégiai csoportját, amely a tagállamok és az érintett uniós szolgálatok képviselőiből fog állni, és amelynek munkája a harmadik országokkal folytatott uniós együttműködés országokénti vagy régiókénti rendszeres közös felülvizsgálatára fog támaszkodni.

Általános szabály, hogy a legfontosabb nemzetközi fórumokon az Európai Uniónak és a tagállamoknak egy hangon kell megszólalniuk. Ilyen esetekben teljes mértékben érvényesül a jóhiszemű együttműködés elve, és ez azt is jelenti, hogy biztosítani kell az Unió külső képviselőjének egységét. Ez különösen lényeges a Nemzetközi Energiaügynökség (IEA), valamint a Nemzetközi Energiaforum (IEF), a Nemzetközi Energiahatékonysági Együttműködési Partnerség (IPEEC) és a Nemzetközi Megújulóenergia-ügynökség (IRENA) esetében.

A G8- és a G20-csoport egyre határozottabb energiapolitikai prioritásokat jelöl ki, ezért fontos, hogy az Európai Unió is hallassa hangját olyan stratégiai kérdéseket illetően, mint a tengeri szénhidrogén-kitermelés biztonsága, a nukleáris biztonság, a kőolajár-ingadozások, a piacirányítás és a fosszilis üzemanyagok köztámogatása.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Létre kell hozni a nemzetközi energetikai együttműködés stratégiai csoportját.
- A G8-ak, illetve a G20-ak energiaügyi menetrendje keretében konkrét intézkedéseket kell szorgalmazni a tengeri szénhidrogén-kitermelés biztonsága, a nukleáris biztonság és az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó fejlesztési stratégiák vonatkozásában, továbbá a harmadik országokkal együtt kell működni a kőolajár-ingadozások kérdésében.
- Jobban ki kell aknázni a Nemzetközi Energiaügynökség energetikai előrejelzési, piacelemzési és technológiai együttműködési tevékenységeivel fennálló szinergiákat.
- A megfelelő nemzetközi energetikai kezdeményezésekben és fórumokon való rendszeres részvétel révén biztosítani kell, hogy az Európai Unió tevékenyen részt vegyen és vezető szerepet vállaljon a globális energiaügyi kormányzás kérdésének megvitatásában.

4.3. Az Európai Unió külső energiaágazati segítségnyújtásának optimalizálása

Az energiaügy az Európai Unió külső segítségnyújtási programjainak kulcsfontosságú alkotóeleme. Az Európai Unió 2013 utáni többéves pénzügyi keretéről szóló vita alkalmat ad annak biztosítására, hogy az Európai Unió valamennyi – akár tematikus, akár földrajzi jellegű – külkapcsolati eszközében szerepeljenek energiával kapcsolatos intézkedések, összhangban az ebben a közleményben ismertetett prioritásokkal.

Az erőfeszítések megkettőzésének elkerülésére az Európai Uniónak még inkább koordinálnia kell az általa nyújtott támogatást a tagállamok és a nemzetközi pénzüzetek – köztük az Európai Beruházási Bank (EBB), az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD), más európai fejlesztési bankok és a Világbank – nyújtotta támogatásokkal. Az Európai Unió a különböző európai hozzájárulások közötti szinergiák maximalizálására fog törekedni, ahogyan azt a csernobili szarkofág finanszírozása esetében is tette. A Bizottság adott esetben az európai fejlesztési bankokkal együtt fog működni annak érdekében, hogy pénzügyi eszközeik jobban megfeleljenek az Európai Unió által harmadik országokban folytatott energiapolitika kívánalmainak és célkitűzéseinek.

A Bizottság ennek megfelelően meg fogja fontolni, hogy adatbázist hoz létre az Európai Unió, annak tagállamai, az EBB, az EBRD és mások támogatásával a partnerországokban megvalósuló energetikai projektek nyilvántartására.

Fő nyomonkövetési intézkedések:

- Általánossá kell tenni az energiabiztonságnak, valamint az energia hozzáférhetőségének és fenntarthatóságának szempontként való figyelembevételét az Európai Unió 2013 utáni külső pénzügyi kereteiben.
- Elő kell mozdítani, hogy az európai pénzüzetek eszközei az Európai Unió külső energiapolitikájának prioritásaihoz igazodjanak, s ezáltal az Európai Unió látványosabban és eredményesebben léphessen fel harmadik országokban.
- Információ-megosztási eszközt kell létrehozni az Európai Unió és a tagállamok által harmadik országokban indított energetikai programok és projektek lényeges adatainak összegyűjtésére és az azokba való betekintésre.

5. KÖVETKEZTETÉS

Az Európai Unió energiapolitikája az ellátásbiztonság, a versenyképesség és a fenntarthatóság hármas célkitűzésén alapul, és a külkapcsolatoknak mindháromban döntő szerepe van. Az egységes és megfelelően összehangolt külső energiapolitika elengedhetetlen a belső piac kiteljesítéséhez és a kulcsfontosságú politikai – és ezen belül a nemzetközi együttműködési – célkitűzések eléréséhez is. Az egységes, dinamikus és kezdeményező külső energiapolitika nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az Európai Unió és tagállamai vezető szerepet vívhasanak ki az energia geopolitikájában, sikerrel képviseljék az uniós és nemzeti energiaügyi érdekeket az Európai Unió határain kívül, és versenyképesebbé tegyék az európai ipart.

Az Európai Unió belső energiapiaca, az energiakereskedelem, az energiára vonatkozó szilárd kereskedelmi, beruházási és biztonsági keresztszabályozás, az uniós szén-dioxid-piac és annak nemzetközi kapcsolódásai, valamint az infrastruktúra, a technológia, a kutatás és a fejlesztés uniós finanszírozása az Európai Uniónak mind olyan erősségei, amelyek jóvoltából az Európai Unió, a tagállamok és az Európai Unió partnerei számára egyaránt gyümölcsöző partnerségek valósulhatnak meg.

E lehetőségek minél teljesebb kiaknázása, valamint a világ változó energiapiacain történő sikeres uniós és tagállami érdekérvényesítés érdekében ez a közlemény – az Európai Unió érdekeivel összhangban – stratégiai intézkedésekre és célkitűzésekre tesz javaslatot. Ezeket valamennyi tagállammal messzemenően össze kell hangolni, arra is ügyelve, hogy egységesek

legyenek, és lehetőség szerint erősítő kölcsönhatásban álljanak más – például a külkapcsolatokat, a kereskedelmet, a fejlesztést, a bővítést, a versenyt, a kutatást, az innovációt, a környezetvédelmet és az éghajlatváltozást érintő – uniós politikákkal. Az energiapartnerségeket úgy kell kialakítani, hogy egymást kiegészítsék, és kölcsönösen előnyösen kapcsolódjanak az energiapolitikához és az Unió által partnerországaival ápolta, tágabb értelemben vett kapcsolatokhoz. Ezzel az átfogó megközelítéssel biztosítható, hogy az uniós energiaellátás biztonságosabbá és fenntarthatóbbá tételére irányuló erőfeszítések összhangban álljanak azzal a törekvéssel, hogy a politikai és gazdasági együttműködés a demokratikus értékek és az emberi jogok tiszteletben tartásán alapuljon, és lehetőség szerint elő is mozdítsa azt. Ugyanezen prioritásoknak a főképviselő és az Európai Külügyi Szolgálat tevékenységében is meg kell nyilvánulniuk, érvényre juttatásukban tehát tevékeny szerepet kapnak a stratégiai partnerországokban működő uniós küldöttségek.

A javasolt intézkedéseket nemcsak azért érdemes megvalósítani, mert közelebb visznek az uniós energiapolitikai célkitűzésekhez, hanem azért is, mert ezáltal az egész világon nagyobb lesz a biztonság, a stabilitás és a jólét.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy támogassa a javasolt megközelítést. Egyúttal várakozással tekint a valamennyi érdekelt féllel folytatandó további párbeszéd elé, mely az Európai Unió külső energiapolitikai törekvéseit valóra válthatja.